

tudi deželni zbor, ako bi kdaj treba bilo, gotovo ne bode odrekel.

Iz Kranja. — Na mesto umrlega dr. Napreta je prišel gosp. dr. Ignaci Mally za c. kr. okrajnega zdravnika.

Iz Kranja. (Poslano.) Ker je dopis v „Slovincu“ zarad nemškega gledišča veliko nevoljo izbudil in ker sum tega dopisa leti na naše znane narodnjake, morem zagotoviti, da nobeden izmed njih ni pisal omenjenega dopisa. En častitelj kranjskega mesta.

Iz Ljubljane. V 7 urah je bil deželni zbor v saboto končan. Nemška stranka je mislila, da se bo vlekel več dni ter se nadjala med tem doseči kompromisov, zanašaje se res na to, da se je od narodne stranke odcepila „Mittelpartei“, to je, stranka, kterej bi veljal priimek „šviga švaga čez dva praga.“ Al zmotili so se! Narodna stranka šteje 21 glav, ki stojé v izvrstni parlamentarni disciplini kot en mož, v vsem edini. Narodna stranka bi si bila res v greh štela, ako bi z velikim besedovanjem dragi čas kratila (vsak dan stane 150 gold.). Že v unem zboru je narodna stranka odločno rekla, da hoče poslance voliti v državni zbor. Takrat pa je hotla še v posebnem pismu (adresni cesarju razodeti svoje pomisljike in skrbí. To pismo je brala vlada in tudi Njih Veličanstvu je prišlo na znanje. Po takem ni bilo treba na novo delati adrese. Cesar so razpustili zbor in vprašali narod; narod je po novih volitvah odgovoril, da prejšnji poslanci so tudi zdaj njegovi poslanci. Tako vé presvitli cesar vse; narodna večina je ostala istih misli, istega srca. In zato ni bilo treba dolzega zbora. Narodna večina bi bila rada poslala dr. Bleiweisa in dr. Costa v državni zbor dunajski; al po mnogih opravilih domá držana prosila sta, naj volijo namesti nju druge gospode, kar se je tudi zgodilo. Nemška stranka je svojo jezo nad današnjim dnevom ravno tako smešno kakor trivijalno spustila — o volitvah za državni zbor. In to so po „Pressi“ tisti možaki, ki so narodnim poslancem — „um eine Kopf-länge voraus“! Vprašanje je le: čigava je ta glava?

— Gospod dr. Böhm-u, bivšemu sekundarju v ljubljanski deželni bolnišnici, je po c. k. vladi izročeno oskrbovanje zdravniške službe za okraj ljubljansko-vrhniški.

— *(Sokolski shod.)* Eden najlepših in letos najbolj obiskanih sokolskih shodov je bil 6. t. m. ravno na dan, ko se je snidel naš deželni zbor. Počastili so ta shod gg. poslanci deželnega zbora in dolgo zadržana radost vskipela je ta večer do vrhunca. Navdušeni pozdravi in napitnice vrstile so se s točkami prav zanimivega programa. Posebno veselost zbudil je „muzikaličen brencelj.“ Prav veselo smo se radovali dolgo skupaj z hrabrimi našimi poslanci in še le v pozni uri se veselo ločili. Voditelju tega večera g. St. gré hvala, da je preskrbel tako zanimiv program.

— *(Beseda v čitalnici.)* Druga postna beseda ostala bode z svitlimi črkami zapisana v zgodovini čitalnice naše, kajti pokazala nam je, kako raznovrstne umetniške moči ima naša čitalnica. Prvi del programa bile so meglene podobe. Reči moramo, da so bile izvršene tako mojstersko in krasno, da jih nismo videli še boljih. Občna radost občinstva nad tem nenavadnim umetniškim delom bila je velika in se glasila v živahni pohvali. Posebno krasne so bile podobe Bleškega jezera. — V drugem delu programa govoril je izvrstno g. J. Zupan o pomladi narave in pomladi domovinski ter z lepo besedo pozdravil deželne poslance, ki so počastili besedo. Ta govor prinesemo prihodnjič. Ljubeznjivi sestri gospodičini Roza in Evgenija Frölih očarale ste nas: ena z milim petjem, druga z umetno igro na goslih. Tretji del besede bila je veseloigra „Ultra“,

ktera je zbudila mnogo veselja. Gospodičine in gospodje igrali so tako dobro in gladko skupaj, da je bilo res veselje poslušati. Skozi in skozi zadovoljno zapustilo je občinstvo dvorano in se bode še dolgo z veseljem spominjalo krasne te besede.

Novice iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

V saboto 6. dne t. m. se je po slovesni sv. maši začel deželni zbor v Ljubljani. Vsi prostori za poslušalce so bili tako polni, da so morali kmalu vrata zapreti. Danes zopet se je prav očitno pokazalo, da sedanja dvorana nikakor ni pripravna; ljudje bi radi poslušali, pa ne morejo noter.

Zbor ob poli enajstih se je začel s tem, da je cesarski gospod namestnik baron Bach v imenu vladinem pozdravil poslance in jim naznanil, da Njih Veličanstvo je izvolilo za deželnega glavarja g. dr. Karola pl. Wurzbacha, za namestnika njegovega g. Fidelija Trpinca. — Potem stopi novoizvoljeni deželni glavar na svoje mesto in kot zbora predsednik po kratkem nagovoru, ki se končá z navdušenim trikratnim slava-klicem Njih Veličanstvu cesarju Franc Jožefu I., okliče poslancem, da se zborovanje začne.

Prvo je bilo zdaj, da so deželni glavar, namestnik njegov in vsi poslanci po ustavi predpisano obljubo storili; po tem pa cesarski gospod namestnik bere nemško lastnoročno pismo cesarjevo, ki ga je c. k. ministerstva predsednik baron Beust iz Budima prejel z naukazom, da ga izroči deželnemu zboru kranjskemu. Po pošti popoldne je iz Dunaja tudi v izvornem slovenskem spisu prišlo cesarjevo pismo, in cesarski namestnik baron Bach ga bere (danes je bilo prvokrat, kar Ljubljana stoji, da se je s stola cesarskega namestnika samega slišala v domačem jeziku beseda) tako-le:

„Ljubi baron Beust! Dne 18. februarja t. l. odprtim zborom deželnim Mojih kraljestev in dežel, ki ne spadajo pod ogersko krono, bili so po Mojej vladi dani na znanje razlogi, spričo kterih se Mi je vzvidelo zaukazati, naj se ne sklicuje več izredni zbor državni, kakor je veleval Moj patent od 2. jan. 1867, temuč naj se pokliče ustavni državni zbor na obravnavanje državnopravnih vprašanj, ktera se imajo dognati. Na povabilo Moje vlade, naj izvoli poslance v državni zbor, odgovoril je deželni zbor Mojega vojvodstva kranjskega tako, da sem spoznal za dobro, sè Svojim patentom od 1. marca t. l. obrniti se še enkrat na zvesto ljudstvo te dežele. Naročam Vam sedaj, da precej novoizvoljeni zbor deželni vnovič opomnite, naj izbere poslance za državni zbor, ter se zanašam na domoljubno sprevidnost in lojalnost omenjenega zbora, da bode dragevoljno izpolnil ta opomin. Deželnemu zboru naj se pri tem še enkrat izrečno zagotovi, da vlada Moja nikakor ne namerja kratiti deželi ustavne avtonomije, marveč, da Me je volja, to avtonomijo ne samo razširiti, kjerkoli to dopušča ozir na varnost in moč skupnega cesarstva, ampak nakloniti jej tudi nova poroštva s tem, da se konstitucionalni organizem skupne države stanovitno utrdi in temu primerne naprave čedalje bolj razvijejo.“

V Budimu aprila meseca 1867.

Franc Jožef s/r.

Po zaslišanem pismu Njih Veličanstva reče deželni poglavar, da je že za pondeljek odločil volitev državnih poslancev, in da mu je dr. Bleiweis izročil peticijo častite Št. Jurške duhovščine, ktera prosi, naj deželni zbor ji pomaga, da se po ukazu c. k. okrajne gosposke v Kranji prekliče to, kar je berič Lo-

renec Sajevec okliceval pri več cerkvah zastran volitve v deželni zbor in pri tem oklicu nesramno spodkopaval zaupanje duhovstvu in narodnim možem. Št. Jurška duhovščina je te pomoči prosila že gosp. Derbitscha; al on jej še do danes ni rešil vloge! Še drugo peticijo je naznanil predsednik, ki je po pomoti zaostala iz poslednjega zbora, in to je prošnja Dolanov zastran 5 krajc. pašnine za tuje ovce.

Potem se vzdigne poslanec dr. Bleiweis in stavi nujni predlog: naj se brž danes volijo poslanci v državni zbor, pa tudi odborniki v deželni odbor, in ves zbor konča v enem dnevu. Vsak že dolgo vé, koga bo volil; volitev je kmalu pri kraji in mi ne prizadevamo deželi nepotrebnih stroškov. — Temu predlogu se ustavlja poslanec baron Apfaltern, češ, da je treba premisliti, ker volitev ni kaj bodi reč; čemu taka hitrica, da ne bi mógli do pondeljka čakati? Temu dodaja poslanec Kromer še to, da nimamo voliti samo poslancev v državni zbor, temuč tudi deželne odbornike; naj tedaj ostanemo pri tem, kakor je gosp. predsednik že odločil, da so volitve v pondeljek; tako moremo vse dobro prevdariti in ne ravnamo brž prvi dan zoper pravilni red. — Tudi poslanec Dežman se oglasi zoper Bleiweisov predlog (nad katerim so očividno zavzeli se vsi poslanci iz vrste vélikega posestva, ali, kakor jih navadno ljudje imenujejo „nemški poslanci“) ter pravi, da še pisma cesarjevega (to je bilo dopoldne) nismo dobili v slovenskem jeziku in tedaj se spodobi, da saj tega pisma pričakamo, ker se je vselej v tej hiši veliko na to povdarjalo, da vsa cesarska pisma jej dohajajo tudi v slovenskem jeziku. — Na to odgovori dr. Lovro Toman ter pritrđi temu, da narodni poslanci res držijo na to in po pravici tudi zahtevati morejo, da jim od visocega prestola dohajajo vsa pisma v narodnem jeziku; al sporočilo cesarjevo nam je znano iz nemškega pisma, tedaj vemo, kaj imamo storiti; slovensko pismo nam je zagotovljeno; to sprejmemo spodobno v deželni arhiv. Ni nam tedaj treba čakati do pondeljka in deželi zapravljati denarjev. — Poslanec Kromer se še ne more pomiriti o tem, da bi se kar v enem dnevu končal zbor; posebno povdarja važnost deželnega odbora, kako je treba poprej na spoved iti, da se pravi odborniki izberó, kajti deželni odbornik mora biti mož, ki je v vseh razdelkih postavodajstva skušen in izprašan (smeh!), ki ima čas, trdno voljo in Bog vé kaj še vse. Zato naj se dovoli saj 24 ur za premislik. Potem dr. Bleiweis še enkrat povzame besedo in pravi: kdor danes ne vé, kogar bi volil, ta tudi še v pondeljek ne bo vedel. Kdor je prišel v današnji zbor, je dobro vedel, zakaj je prišel; saj smo že 28. svečana t. l. hotli vse te volitve dognati; tedaj je vsak že takrat bil na vse pripravljen. Narodni zastopniki našega ljudstva so lažnjivo bili natolcevani, da so po nepotrebnem v zadnjem zboru 6000 gold. deželi zapravili; zdaj hočemo svetu pokazati, da vse to je laž. Brž danes opravimo vse in idimo domú. — Potem se je začelo glasovati za dr. Bleiweisov predlog, da se brž danes volijo državni poslanci in deželni odborniki in se zbor sklene. Za predlog so glasovali: grof Barbo, dr. Bleiweis, dr. Costa, vitez Gariboldi, Grabrijan, Jugovic, dr. Klun, Koren, prošt Kos, Peter Kozler, Kramarič, Obreza, Lovro Pintar, dr. Prevec, Svetec, Tavčar, Trpinc, dekan Toman, dr. Toman, Santo Treo, Zagorec, Anton baron Zois, — zoper so glasovali: baron Apfaltern, grof Coronini, Dežman, pl. Kaltenecker, Janez Kozler, Kromer, pl. Langer, grof Margheri, baron Rastern, Rudesch, dr. Savinscheg, dr. Supan, grof Thurn, pl. Wurzbach; tedaj

22 za predlog, 14 zoper; bil je tedaj sprejet, in po takem le en dan odločen zboru.

Zdaj začne Dr. Toman v imenu deželnega odbora poročati o novih volitvah deželnih poslancev in sicer iz vrste velikih posestnikov, kmetiških občin, kupčijske zbornice, mest in trgov: Ljubljane, Idrije, Kamnika, Kočevja, Kranja, — vse te volitve so bile po zboru enoglasno potrjene. — Dalje poroča v imenu deželnega odbora dr. Costa o volitvi postojnski in novomeški. O volitvi novomeški ni bilo mogoče že zdaj poročati, ker kaže se pri tej volitvi mnogo veljavnih zadržkov; ti pa se morajo za gotovo poizvediti; volitev v Postojni pa je tako zamotana — in to je temeljito dokazal — da je treba preiskavo njeno izročiti posebnemu odseku, v kterega naj se voli 7 poslancev. Dežman zagovarja volitev Obreze. Poslanec Svetec dokazuje, da je neveljavnost te volitve tako jasna, da kar naravnost predlaga: naj se zavrže. — Cesarski namestnik priporoča zboru v resen prevdarek postave volilnega reda in zlasti §. 13. Kromer ne reče ravno, da bi bilo na Vrhniki vse v pravem redu, pa zdaj je tak red bil in le po tem moremo soditi; za prihodnje naj se predrugači kar je napačno. Ko Svetec še enkrat temeljito govori ter dokazuje, da ne le vladi, temuč tudi zboru gré pravica razlagati pomen postave, in poročevalec dr. Costa pobije vse ugovore, po kterih se je hotlo dokazati, da je Obrezova volitev postavna, in ko kaže na Hrib, ki je samostojna vas, pa so jo vendar zoper postavo poslali v Vrhniki trg volit, in da v Postojni mora volilec plačati saj 10 gold. davka, na Vrhniki pa si že volilec, ako plačaš le uboge 3 gold., da po takem ni čuda, da z Vrhnike prihrumí 193 volilcev v Postojno, kjer s 300 krajcerji davka gospodujejo večemu davku podvržene Postojnčane, je bila volitev g. Obreze z 19 glasovi zoper 13 zavržena. Ko je obveljal še predlog dr. Coste, da poboljšek, ki ga c. k. deželna vlada po novi prereditvi za opravitelje zemljiščine odveze iz deželnega zaklada zahteva, naj deželni odbor vzame v svoj pretres in prihodnjemu zboru poroča, je ob poli treh popoldne seja prenehala pa se ob 5. uri zopet začela.

Popoldne je bila najpred volitev državnih poslancev. Poslanec baron Apfaltern poprime besedo in reče, da se sicer njegova stranka udá sili, po kteri že danes mora biti volitev, pa se drzne narodno stranko vprašati, naj pové: ali tudi ona voli na podlagi februarskega štatuta? Komaj te besede izreče, zavrne ga sam deželni poglavar tako silno, da gospod Apfaltern gotovo nikdar več ne bode stavil takih interpelacij. Narodna stranka bi mu ne bila dala nobenega odgovora. — Potem se začnó volitve poslancev v državni zbor; vršile so se tako, kakor je narodna stran sklenila; izvoljeni so bili grof Coronini (iz vrste velikih posestnikov), dr. Toman in dr. Klun (iz vrste mest in trgov), Svetec, grof Barbo in fajmošter Pintar (iz vrst kmetiških občin). Vsi so rekli, da prevzamejo volitev. — V deželni odbor so voljeni dr. Bleiweis, dr. Toman, dr. Costa in Kromer, za namestnike njih Svetec, stolni prošt Kos, Peter Kozler in Rudež. Nekako senzacija je naredilo to, da veliki posestniki ki so si dvakrat že volili pl. Langer-ja za odbornika, so jo mahoma zasukali zdaj drugač in to brez vzroka! — Pomnoženi deželni odbor se ni volil več, ker ga je ministerstvo oklicalo za nepostavnega. — Ko so še dr. Costovi nasveti obveljali zavoljo peticij, naj ju reši deželni odbor, se je zbor ob 1/2 7. zvečer končal s trikratnim slava-klicem Njih Veličanstvu.